"मनसो वशे सर्व्वमिदं बभूव। नान्यस्य मनो वशमन्वियाय भीषो हि देवः सहसः सहीयान्। स नो जुषाण उपयज्ञमागात्" इति। 'सर्व्वमिदं' जगत्। 'मनसो वशे बभूव', 'न', खेतत् 'मनः', 'अन्यस्य' कस्यचित्, वशमनुगच्छति सर्व्वस्य मनोऽधीनत्वं श्रुत्यन्तरे दर्शितं,

मन एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोरिति। मनस इतराधीनत्वाभावश्च स्मर्यते।

असंशयं महाबाहो मनोदुर्निग्रहं चलमिति।

तादृशमनोभिमानी 'देवः', 'भीषो हि' भयहेतुत्वेन प्रसिद्धः, मनसः सर्व्वदुःखापादकत्वं सर्व्वैरप्यनुभूते सुप्ते मनसि दुःखमात्रस्याभावात्, तस्मादयं मनोदेवः 'सहसः सहीयान्' बलवतोप्यत्यन्तं बलीयान्, अत एव स्मर्यते।

चञ्चलं हि मनः कृष्ण प्रमाथि बलवद्दृढमिति।

'सः' तादृशो मनोदेवः, 'जुषाणः' प्रीतियुक्तः सन्, 'नः' अस्मदीयं 'यज्ञं', 'उपागात्' प्राप्नोतु॥

(८) तत्रैव याज्यामाह। "आकूतीनामधिपतिं चेतसाञ्च। ॥ २ ॥ सङ्कल्पजूतिं देवं विपश्चितम्। मनो राजानमिह वर्द्धयन्तः। उपहवेऽस्य सुमतौ स्याम" इति। 'इह' कर्मणि, वयं मनोनामकं चक्षुरादीन्द्रियाणां 'राजानं', 'वर्धयन्तः' परितोषयन्तः, 'उपहवे' अनुज्ञाने सति, 'अस्य' देवस्य, 'सुमतौ' अनुग्रहबुद्धौ, 'स्याम' भवेम। यदाह्ययं सुखिनोभवंत्वित्यस्माननुजानाति तदानीमेव सुखिनो भवेम। कीदृशं राजानं, 'आकूती-